

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 376/2020-35

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 27. augusta 2020 predbežne prerokoval ústavné sťažnosti [REDACTED], [REDACTED] (Rvp 1335/2020), a ústavnú sťažnosť [REDACTED], [REDACTED] (Rvp 1336/2020), obaja [REDACTED], zastúpených advokátkou JUDr. Annou Lacovou, Pražská 4, Košice, vo veci namietaného porušenia základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Okresného súdu Michalovce sp. zn. 20 C 4/2012 zo 16. septembra 2018 v spojení s opravným uznesením Okresného súdu Michalovce č. k. 20 C 4/2012-637 z 9. januára 2019 a rozsudkom Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 6 Co 39/2019 z 18. februára 2020 a takto

r o z h o d o l :

Ústavné sťažnosti [REDACTED] a [REDACTED] o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Vymedzenie napadnutých rozhodnutí a sťažnostná argumentácia

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) boli 17. júna 2020 doručené ústavné sťažnosti [REDACTED], [REDACTED] (ďalej aj „sťažovateľ 1“), a [REDACTED], [REDACTED] (ďalej aj

„sťažovateľ 2“), obaja [REDACTED] (ďalej spolu aj „sťažovatelia“), ktorými namietali porušenie svojho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom Okresného súdu Michalovce (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 20 C 4/2012 zo 16. septembra 2018 v spojení s opravným uznesením okresného súdu č. k. 20 C 4/2012-637 z 9. januára 2019 (ďalej len „napadnutý rozsudok okresného súdu“) a rozsudkom Krajského súdu v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 6 Co 39/2019 z 18. februára 2020 (ďalej len „napadnutý rozsudok krajského súdu“), ktoré boli spojené na spoločné konanie uznesením ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 311/2020 z 23. júna 2020.

2. Z obsahu ústavných sťažností a jej príloh vyplýva, že sťažovatelia ako žalobcovia v 2. (sťažovateľ 1) a v 3. (sťažovateľ 2) rade sa na okresnom súde domáhali vydania bezdôvodného obohatenia. Okresný súd napadnutým rozsudkom návrh sťažovateľov na prerušenie konania zamietol a uložil žalovanému zaplatiť obom sťažovateľom po 99,74 € spolu s 9,5 % ročným úrokom z omeškania od 26. augusta 2010 do zaplataenia zo sumy vo výške 33,25 €, s 9 % ročným úrokom z omeškania od 13. septembra 2012 do zaplataenia zo sumy vo výške 33,25 €, s 5,75 % ročným úrokom z omeškania od 1. októbra 2014 zo sumy 33,25 € do zaplataenia. V prevyšujúcej časti ich žalobu zamietol. Krajský súd následne napadnutým rozsudkom potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie v spojení s opravným uznesením vo výroku o zamietnutí žaloby v prevyšujúcej časti a odmietol ich odvolanie proti výroku o zamietnutí návrhu sťažovateľov na prerušenie konania a proti vyhovujúcemu výroku napadnutého rozsudku okresného súdu.

3. Sťažovatelia nesúhlasia s hodnotením dôkazov súdom prvej inštancie, ktorý neprihliadal na predložené znalecké posudky, a vec nesprávne právne posúdil (6 rôznych znaleckých posudkov predkladajú aj v prílohe k ústavným sťažnostiam, pozn.). Odvolací súd sa argumentom sťažovateľov v ich odvolaní vôbec nevenoval, čo vyplýva z odôvodnenia napadnutého rozsudku. Ako príklad uvádza, že *nevysvetlil žiadne sťažovateľmi vytknuté pochybenie spočívajúce v tom, že súd prvej inštancie pri stanovení výšky nájomného za obdobie od 26. augusta 2008 do 30. júna 2010 aplikoval právny*

predpis, ktorý ešte vôbec nebol súčasťou právneho poriadku a nevyjadril svoj názor na výpočet trhovej ceny nájmu na základe neplatného právneho predpisu. Súd prvej inštancie daný skutkový stav posúdil podľa „zákona č. 504/2003 Z.z... pri aplikácii vyhl. č. 254/2010 Z.z., ktorou sa mení vyhl. MS SR č. 492/2004 Z.z. o stanovení všeobecnej hodnoty majetku...“. Je nesporné a v konaní bolo preukázané, že pozemky vo vlastníctve sťažovateľov sú v katastri nehnuteľností evidované ako orná pôda, no v skutočnosti sú stavebnými pozemkami, sú zastavané stavbami vo vlastníctve žalovaného, resp. ako spevnené plochy, že sú súčasťou jeho hospodárskeho oploteného dvora, že ich užíva na podnikanie pre účely dosiahnutia zisku, že pozemky sa nachádzajú v intraviláne okresného mesta, v susedstve už vystavaných rodinných domov.

4. Podľa sťažovateľov súd prvej inštancie a následne krajský súd rozhodli nezákonným spôsobom, bez ohľadu na objektívny skutkový stav preukázaný ostatnými listinnými dôkazmi. Súd prvej inštancie svoje rozhodnutie „oprel o závery súkromného znaleckého posudku predloženého žalovaným, a to v celosti, bez náležitej verifikácie jeho pravdivosti, či podriadeniu pravdivosti jeho obsahu s posudkami spracovanými v konaní znalcami menovanými súdom, najmä ak všetci znalci zhodne uvádzajú technickú vybavenosť lokality a zhodne s ich zistením aj stanovili koeficient. Dôkaz o opaku súd nevykonal. Nevykonal ani výsluch znalcov.“.

5. Sťažovatelia sa s názorom odvolacieho súdu, že súd prvej inštancie v danom prípade na zistený skutkový stav správne aplikoval právny predpis, v žiadnom prípade nemôžu stotožniť a na podporu svojich argumentov uvádzajú príkladmo judikatúru najmä Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“), ústavného súdu a tiež Európskeho súdu pre ľudské práva. Súčasne sa domáhali, aby v ich veci všeobecné súdy prerušili konanie a postúpili vec ústavnému súdu z dôvodu možného nesúladu zákona o nájme poľnohospodárskych pozemkov s ústavou v súvislosti s cenovou reguláciou výšky nájmu za poľnohospodárske pozemky, ale ich návrhu všeobecné súdy nevyhoveli. Svoje rozhodnutia všeobecné súdy aj nedostatočne odôvodnili.

6. Sťažovatelia k ústavným sťažnostiam pripojili i napadnuté rozsudky okresného súdu a krajského súdu, ako aj ďalšie spomínané prílohy a v petite sťažností navrhli, aby ústavný súd nálezom rozhodol tak, že ich základné právo na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a právo na spravodlivý súdny proces podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým rozsudkom krajského súdu a napadnutým rozsudkom okresného súdu spolu s opravným uznesením porušené bolo. Súčasne žiadajú, aby ústavný súd zrušil napadnuté rozsudky a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie. Súčasne sa domáhajú priznania finančného zadost'učinenia každý po 2 000 € od okresného súdu aj krajského súdu a tiež náhrady trov konania od najvyššieho súdu (čo je asi zrejmá chyba a nedopatrenie, takisto splnomocnenie pre právnu zástupkyňu je dané už podľa neplatného zákona o ústavnom súde pozn.)

II.

Právomoc ústavného súdu a predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

7. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

8. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

9. V súlade s čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon. Týmto zákonom je s účinnosťou od 1. marca 2019 zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 413/2019 Z. z. (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

10. Podľa § 56 ods. 1 zákona o ústavnom súde ústavný súd návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon v § 9 neustanovuje inak.

11. V súlade s § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania,

- a) na prerokovanie ktorého nemá ústavný súd právomoc,
- b) ktorý je podaný navrhovateľom bez zastúpenia podľa § 34 alebo § 35 a ústavný súd nevyhovел žiadosti navrhovateľa o ustanovenie právneho zástupcu podľa § 37,
- c) ktorý nemá náležitosti ustanovené zákonom,
- d) ktorý je neprípustný,
- e) ktorý je podaný zjavne neoprávnenou osobou,
- f) ktorý je podaný oneskorene,
- g) ktorý je zjavne neopodstatnený.

III.

Posúdenie vecí ústavným súdom

12. Predmetom predbežného prerokovania bolo preskúmanie sťažovateľmi namietané porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivý súdny proces podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutými rozsudkami okresného súdu a krajského súdu.

13. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

14. Podľa čl. 6 ods. 1 prvej vety dohovoru každý má právo, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

15. Z doterajšej judikatúry ústavného súdu vyplýva, že medzi obsahom základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a obsahom práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (m. m. II. ÚS 71/97). Z tohto vyplýva, že právne východiská, na základe ktorých ústavný súd preskúmava, či došlo k ich porušeniu, sú vo vzťahu k obom označeným právam v zásade identické (IV. ÚS 147/08).

III.A K namietanému porušeniu základného práva sťažovateľov podľa ústavy a práva podľa dohovoru napadnutým rozsudkom okresného súdu

16. Podľa § 132 ods. 1 zákona o ústavnom súde ak o ochrane základných práv a slobôd sťažovateľa vo veci, ktorej sa ústavná sťažnosť týka, je príslušný rozhodovať iný súd, ústavný súd uznesením ústavnú sťažnosť odmietne pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie.

16.1 Pri predbežnom prerokovaní sťažností ústavný súd zistil, že na ich prerokovanie v časti smerujúcej proti napadnutému rozsudku okresného súdu nemá právomoc v zmysle princípu subsidiarity formulovaného v čl. 127 ods. 1 ústavy („ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd“), pretože právomoc rozhodnúť o ochrane označených práv sťažovateľov mal v rámci riadneho inštančného postupu krajský súd na základe ich podaného odvolania. Preto boli ich ústavné sťažnosti v tejto časti odmietnuté pre nedostatok právomoci ústavného súdu na ich prerokovanie a rozhodnutie podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona o ústavnom súde.

III.B K namietanému porušeniu základného práva sťažovateľa 1 podľa ústavy a práva podľa dohovoru napadnutým rozsudkom krajského súdu

17. Z princípu subsidiarity teda vyplýva, že právomoc ústavného súdu poskytnúť ochranu základným právam a slobodám je daná iba vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhodujú všeobecné súdy. Ústavný súd pri uplatňovaní svojej právomoci vychádza zo zásady, že ústava ukladá všeobecným súdom chrániť nielen zákonnosť, ale aj ústavnosť.

Právomoc ústavného súdu je preto subsidiárna a uplatní sa až vtedy, ak nie je daná právomoc všeobecných súdov (m. m. IV. ÚS 236/07). Ústavný súd v systéme ochrany základných práv a slobôd predstavuje ultima ratio inštitucionálny mechanizmus, ktorý sa uplatní až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Opačný záver by znamenal popieranie princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu podľa zásad uvedených v § 132 ods. 1 zákona o ústavnom súde (m. m. III. ÚS 149/04, I. ÚS 480/2013, II. ÚS 544/2017). Zásada subsidiarity reflektuje okrem iného aj princíp minimalizácie zásahov ústavného súdu do právomoci všeobecných súdov, ktorých rozhodnutia sú v konaní o sťažnosti preskúmané (IV. ÚS 303/04).

17.1 Ústavný súd na okresnom súde zistil, že sťažovateľ 1 podal proti napadnutému rozsudku krajského súdu prostredníctvom okresného súdu dovolanie 18. júna 2020, ktorého prípustnosť odvodzoval z dôvodov uvedených v § 420 písm. f) zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“), § 421 ods. 1 písm. b) a c) CSP. O jeho dovolaní tak bude rozhodovať najvyšší súd.

17.2 V zmysle už popísaných východísk možno hodnotiť, že právny poriadok Slovenskej republiky poskytoval sťažovateľovi 1 účinný právny prostriedok ochrany základných práv a slobôd, ktorý sťažovateľ 1 aj využil (t. j. podal dovolanie, pozri bod 17.1). V tejto chvíli sa ústavná sťažnosť podaná ústavnému súdu javí byť predčasne podaná, pretože existuje iný orgán verejnej moci (najvyšší súd) oprávnený poskytnúť ochranu základným právam a slobodám sťažovateľa 1.

17.3 Ústavný súd uzatvára, že prijatím ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie by došlo k vzniku ústavne neakceptovateľného stavu, keď by v zásade o rovnakej veci rozhodovali paralelne viaceré orgány súdneho typu – najvyšší súd a ústavný súd (m. m. II. ÚS 1/08, II. ÚS 393/2014, III. ÚS 632/2014). Išlo by o taký stav, ktorý je v právnom štáte neaprobateľný, pretože by mohol viesť k rozdielnym rozhodnutiam v rovnakej veci, čo by malo negatívne (a len veľmi ťažko odstrániteľné) dôsledky na právnu istotu, ktorá tvorí integrálnu súčasť princípov právneho štátu (m. m. II. ÚS 294/2018).

17.4 Podľa § 124 poslednej vety zákona o ústavnom súde ak bol vo veci podaný mimoriadny opravný prostriedok, lehota na podanie ústavnej sťažnosti vo vzťahu k rozhodnutiu, ktoré bolo mimoriadnym opravným prostriedkom napadnuté, začína plynúť od doručenia rozhodnutia o mimoriadnom opravnom prostriedku.

17.5 Ako addendum ústavný súd zdôrazňuje právny názor, ktorý opakovane vo svojej judikatúre vyslovil (akcentujúc pritom rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva z 12. 11. 2002 vo veci Zvolský a Zvolská verus Česká republika, sťažnosť č. 46129/99, body 51, 53 a 54), t. j. že v prípade procesného rozhodnutia najvyššieho súdu o dovolaní bude sťažovateľovi 1 (v prípade opätovného obrátenia sa na ústavný súd) lehota na podanie ústavnej sťažnosti ústavnému súdu považovaná za zachovanú aj vo vzťahu k predchádzajúcemu právoplatnému rozhodnutiu (t. j. napadnutému rozsudku) krajského súdu (m. m. III. ÚS 114/2010, I. ÚS 165/2010).

18. Vzhľadom na uvedené skutočnosti bez potreby bližších doktrinálnych záverov k označeným ústavným právam sťažovateľa 1 alebo citovania právnych záverov krajského súdu sa ústavný súd ústavnou sťažnosťou proti napadnutému rozsudku krajského súdu meritórne nezaoberal, ale podľa zásady ratio temporis ju odmietol podľa § 132 ods. 1 v spojení s § 56 ods. 2 písm. a) zákona o ústavnom súde pre nedostatok svojej právomoci (obdobne I. ÚS 130/2019 a IV. ÚS 278/2020 a II. ÚS 23/2020).

III.C K namietanému porušeniu základného práva sťažovateľa 2 podľa ústavy a práva podľa dohovoru napadnutým rozsudkom krajského súdu

19. Ústavný súd na okresnom súde súčasne zistil, že sťažovateľ 2 proti napadnutému rozsudku krajského súdu dovolanie nepodal, ale priamo sa s ústavnou sťažnosťou obrátil na ústavný súd. Je zrejmé, že sťažovateľ 2 nepostupoval ako sťažovateľ 1 (hoci boli obidvaja kvalifikovane zastúpení tou istou právnou zástupkyňou, pozn.) a svoje námietky tak proti napadnutému rozsudku krajského súdu bezdôvodne neuplatnil na dovolacom súde. Nevyužitie účinného opravného prostriedku nápravy ako u sťažovateľa 1 (bod 17.1)

na dovolacom súde z jeho strany však a priori vylučuje, aby v uvedenej veci mal rozhodovať ústavný súd.

19.1 Podľa § 55 písm. d) zákona o ústavnom súde návrh na začatie konania je neprípustný, ak to ustanovuje tento zákon v § 132 ods. 2.

19.2 Podľa § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavná sťažnosť je neprípustná, ak sťažovateľ nevyčerpal právne prostriedky, ktoré mu priznáva zákon na ochranu jeho základných práv a slobôd. Podľa § 132 ods. 3 zákona o ústavnom súde ústavný súd neodmietne prijatie ústavnej sťažnosti pre jej neprípustnosť, ak sťažovateľ preukáže, že nevyčerpal právne prostriedky, ktoré mu priznáva zákon na ochranu jeho základných práv a slobôd, z dôvodov hodných osobitného zreteľa.

19.3 Ústavný súd zdôrazňuje, že sťažovateľ 2 nemá podľa ústavy, zákona o ústavnom súde a stabilizovanej judikatúry ústavného súdu na výber, ktorý z oboch ústavne existujúcich systémov súdnej ochrany využije, ale je povinný postupovať od súdnej ochrany poskytovanej všeobecnými súdmi k súdnej ochrane, na ktorú je kompetentný ústavný súd. Toto „poradie“ sa nedá sťažovateľom 2 ovplyvniť a jeho vnútorná logika vychádza z toho, že aj všeobecné súdnictvo je zodpovedné za ochranu základných práv a slobôd na úrovni jeho právomocí (čl. 142 ods. 1 ústavy v spojení s čl. 1 CSP). Iba za predpokladu, že sťažovateľ 2 vyčerpá všetky jemu dostupné právne prostriedky súdnej a inej právnej ochrany svojho základného práva alebo slobody, môže sa uchádzať o ochranu tohto základného práva alebo slobody ústavnou sťažnosťou podanou ústavnému súde podľa čl. 127 ods. 1 ústavy (m. m. IV. ÚS 193/2010, I. ÚS 178/2011, IV. ÚS 453/2011, III. ÚS 703/2017).

19.4 Z ustanovenia § 55 písm. d) v spojení s § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde teda vyplýva, že ústavná sťažnosť je neprípustná, ak sťažovateľ nevyčerpal právne prostriedky, ktoré mu priznáva zákon na ochranu jeho základných práv a slobôd.

19.5 Sťažovateľ 2 tiež netvrdil (tým menej preukazoval), že by nesplnil podmienku vyčerpania opravného prostriedku z dôvodov hodných osobitného zreteľa (§ 132 ods. 3 zákona o ústavnom súde).

20. Z týchto dôvodov ústavný súd podľa § 56 ods. 2 písm. d) zákona o ústavnom súde ústavnú sťažnosť sťažovateľa 2 už pri jej predbežnom prerokovaní odmietol ako neprípustnú (obdobne napr. II. ÚS 23/2020).

21. Keďže došlo k odmietnutiu ústavnej sťažnosti ako celku, ústavný súd sa nezaoberal ďalšími návrhmi sťažovateľov, pretože tieto sú viazané iba na to, že ústavný súd ústavnej sťažnosti vyhovie.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 27. augusta 2020

Luboš Szigeti
predseda senátu